

Oslo 10. januar 2011

Til:
Kunnskapsdepartementet
postmottak@kd.dep.no

Hørings svar fra *Kunst og design i skolen* om forslag til endringer i opplæringsloven og privatskoleloven. Kompetansekrav for undervisning mm.

Vi viser til brev fra departementet av 20.10.2010

Kompetansekrav for undervisning

Kompetansekrav for undervisning, ikke bare for tilsetting

Nye kompetansekrav til undervisning bør være knyttet til det enkelte faget og bør gjelde i alle fag og på alle trinn. Departementet skriver selv at kvalitet i skolen er avhengig av lærerens fagkompetanse. *Kunst og design i skolen* ser departementets forslag som et skritt i riktig retning og støtter derfor Kunnskapsdepartementets vurdering med å kreve kompetanse for undervisning, ikke bare for tilsetting. Forslaget om å stille kompetansekrav for å undervise, er nødvendig dersom vi vil heve kvaliteten i skolen. Kompetansekrav ved tilsetting er ikke nok for å øke lærerkompetansen i skolen. At lærere utan kompetanse i faget skal kunne innfri kravet om å gi elever faglig vurdering i form av standpunkt karakter, finner vi problematisk. Faglig kompetanse må i innhold sikres gjennom spesifiserte krav til studiepoeng i fagdidaktikk og pedagogikk innenfor de ulike fagene i den nye grunnskolelærerutdanningen.

Samme kvalitetskrav for alle fag

Kunst og design i skolen støtter departementets vurdering om at lærere skal ha relevant utdanning i alle fag som de underviser i. Vi ser også at solide faglige kunnskaper er nødvendig for å kunne være en faglig leder i klasserommet. Vi ser det derfor som positivt at det kommer et forskriftskrav til fagkompetanse for å undervise. Samtidig stiller vi oss kritiske til at det skal være ulike krav til ulike fag i grunnskolen. Den norske læreplanen opererer med obligatoriske likestilte fag, og det bør også ligge i lærerutdanningene og påfølgende kompetanse i grunnskolen. Det er fra departementets side ytret bekymring rundt en teoretisering av de praktiske og estetiske fagene, noe som står i motsetningsforhold til lave kompetansekrav i disse fagene.

Kunst og design i skolen mener derfor at departementets vurderinger i kap. 2.1 Bakgrunn for forslaget betyr at eksisterende krav til kompetanse for tilsetting (kap.14 i forskrift) bør endres slik at kompetansekravene for undervisning blir like for alle fag. For å undervise årstrinn 1-7 bør en kreve minimum 30 relevante studiepoeng for alle fag, ikkje bare norsk/samisk og matematikk. For eksempel har faget kunst og handverk de fleste rammetimene fordelt på mellomtrinnet, og det er viktig med fagkompetanse særlig disse årene. På årstrinn 8-10 bør kravet være 60 relevante studiepoeng for alle fag. Det er fra departementet ytret ønske om en mer praktisk orientering i en teoritung ungdomsskole. Å ikke stille samme kompetansekrav i de praktiske og estetiske fagene i denne sammenhengen, virker motstridende i forhold til uttalte mål. Solid fagkunnskap og kjennskap til praksis må til for å motvirke teoretisering, og økt spesialisering vil gi rikere faglig innhold og varierte undervisningsmetoder med sterkere praktisk fokus i disse fagene.

Kompetanse for undervisning i videregående skole

Det er viktig å holde på kravet om fagkompetanse i videregående skole, og vi støtter kompetansekrav for undervisning i videregående skole med innføring 2012. Vi ser det som tjenelig med videre innskjerping av dette fra 2012 for å sikre fagkvaliteten ytterligere.

Den nye todelte grunnskolelærerutdanningen er rettet mot grunnskolen. Lærere på årstrinn 11-13 som skal forberede elever på studiekompetanse og skape interesse for høyere utdanning, bør ha kjennskap til forskningsbasert utdanning i egne undervisningsfag. Dette bør det tas høyde for i kompetanseforskriften.

Private skoler

Kunst og design i skolen støtter forslaget om at samme regulering av kompetansekrav skal gjelde for private skoler som blir godkjent etter opplæringsloven, som for kommunale grunnskoler og fylkeskommunale/statlige videregående skoler.

Overgangs- og unntaksordninger

Overgangsordninger bør ha en tidsfrist, slik at skoleeiere ser seg pliktig til å drive kompetanseheving for eget personale. Etter dette må skoleeiere evt. søke dispensasjoner ut fra spesielle hensyn. Vi ser dette som en faktor for utvikling med økt rekruttering av kompetanse. Grunnskoler har samme anledning til å lyse ut etter ønsket fagkompetanse i lærerkollegiet sitt som det videregående skoler har, for eksempel allmennlærere med fordypning i naturfag.

Undervisningspersonale med kompetanse fra før endringer i lov og forskrift

Departementet foreslår at de nye lov- og forskriftskravene til kompetanse ikke skal gjelde for lærere som har kompetanse som tilfredsstillende kravene fra før de nye forskriftene trer i kraft (fra skoleåret 2014). Dette kan være uheldig og føre til en for langsom endring i skolen. Det kan tenkes at raskere endringer, med hjelpetiltak for kommuner med spesielle utfordringer og overgangsordninger med tid til etter- og videreutdanning etter behov er bedre. I tillegg kan dette komme tilsette lærere til gode ved at skoleeier prioriterer kompetanseheving i eget personale.

En ordning der lærere med "eldre" formell kompetanse og lang undervisningserfaring i aktuelle fag gjennomgår realkompetansevurdering i forhold til ny undervisningskompetanse, er nødvendig - med evt. påbyggingskurs for "nyere" formell kompetanse.

Midlertidig tilsetning

Kunst og design i skolen støtter forslaget fra departementet om unntak for kompetansekrav ved midlertidig tilsetning, der skoleeiere har anledning til å tilsette med betingelse om at påbegynt utdanning fullføres.

Oppsummering

At blant annet de praktiske og estetiske fagene nå ikke er prioritert som område i grunnskolelærerutdanningen, gjennom at det signaliseres mindre behov for kompetanse – ingen kompetanse på trinn 1-7 – i undervisning i skolen, er etter vårt syn en uheldig utvikling. Disse fagene kan utover sin egenart også støtte teorifagene og samtidig skape økt forståelse for samfunn og miljø. Vi ser det som tjenelig at norsk skole ikke fører en politikk med A- og B-fag, men følger opp tanken i læreplanen om *Det integrerte mennesket* der alle fagkunnskaper er like viktige for samfunnsvekst.